

سمرقند ومن الشمال الشاش وبعض فرغانة الاخر ومن الجنوب بعض حدود كاش والبصغانيان وذكر لاسروشنة عدة مدن واسماؤها اعجبية ولم يتضح لنا صحتها فضربنا عنها وقال السمعاني في كتاب الانساب اسروشنة بلدة كبيرة وراء سمرقند من سجون قال احمد الكاتب واسروشنة عن سمرقند علي خمس مراحل قال واسروشنة واسعة جليلة تقال ان فيها اربعة حصن ولها عدة مدن كبار ومن اسروشنة الشبيلة قال في الالباب ومنها الصوفي الشبيلي المشهور ¹⁾ ومن اعمالها ايضاً نجانيكث من الالباب في بلدة بنواحي سمرقند عند اسروشنة فيها بطن السمعاني قال وهي بفتح النون والجيم والفاء وكسر النون الثانية وسكون المثناة التحتية وفتح الكاف ثم ثا مثلثة .

قال في الالباب وطراز مدينة علي حد بلاد الترك تجاور اسفيجاب خرج منها كثير من العلماء قال ابن حوقل والطراز متجر بين المسلمين والترك وحواليها حصون منسوبة اليها وما يقرب منها مدينة جكل قال في الالباب بكسر الجيم والكاف وفي اخرها لام

1) Τα ἀπ' ἐντεῦθεν ἕως τέλους ἐλείπουσιν ἐν τῇ κατὰ τὴν Ὁξωσίαν ἐκδόσει.

Πολλὰί πόλεις Ο'σρυσχναῖς διαμνημονεύονται, τῶν ἰποίων τὰ ὀνόματα ὡς βάρβαρα κῆ ἄγνωστα ἡμῖν ἐνταῦθα παρατιθένται. Λέγει ὁ Σαμααυῖς ἐν τῷ βιβλίῳ Ἀ'λευσάπ, ὅτι Ο'σρυσχναῖ εἶναι πόλις μεγάλη πέραν Σαμαρακάινδης 1) παρὰ τὸν Σιχένιον πταμόν, καὶ ἀπέχει αὐτῆς, κατὰ τὸν Ἀ'χμέτ Ἀ'λκάτεπ, ὡσεὶ πέντε σαθμῆς, πόλις εὐρύχωρος κῆ μεγαλοπρεπῆς, ἔχουσα, ὡς λέγουσι, τετρακίσια Φρέζια, κῆ πόλεις πολλαῖς κῆ μεγάλας. Ἐν τῇ Ο'σρυσχναῖ ὑπάρχει ἡ πόλις Σχαπιλαῖ, ἐν ἣ ἔγεννήθη, κατὰ τὸν συγγραφέα τῆ Ἀ'λεμπάμπ, ὁ περιβήτης Ἀ'λσουφῆ Σχαπιλαῖος. Ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῆς Ο'σρυσχναῖς ἀνήκει κῆ τὸ Ματζανικαῖθ, πόλις, κατὰ τὸν συγγραφέα τῆ Ἀ'λεμπάμπ, ἐν τῇ γῆ τῆς Σαμαρακάινδης πλησίον Ο'σρυσχναῖς, δι' ἧς ἦλθεν 2) ὁ Σαμααυῖς .....

Ταράς ὑπάρχει, κατὰ τὸν συγγραφέα τῆ Ἀ'λεμπάμπ, πόλις συνερεύουσα τῇ γῆ τῶν Τέρκων πλησίον Ε'σφιτζάπ, ὅθεν πρέκυψαν πολλοὶ λόγιοι, καὶ τίπιδ ἐμπορικῆς, κατὰ τὸν ἔμπν Χαθκαῖλ, μεταξὺ Μωαμέθαῖων κῆ Τέρκων, κῆ ἔχων περὶ αὐτὸν Φρέζια ὀμώνυμα. Ταύτῃ δὲ τῇ πόλει παράκειται Τζέκελ ..... πόλις Τέρκων πλησίον τῆ Ταράς, ἔπε ἔγεννήθη ὁ Ἀ'μπὲ Μωάμεθ Ἀ'πὸ Ἀ'ρζαχμάν μπὲν Ταχίθ ἱεροκή-

1) Σαμαρακάινδ ὑπάρχουσι τὰ παλαιὰ Ταμαζάκανδα, ἃπερ κατηφανίσθησαν ὑπὸ τῷ Ἀ'λεξάνδρῳ.

2) Ἦτοι εἰσέβη εἰς τὸ ἐνδότερον μέρος. Οὕτω μομίζω πρὸς τὴν εὐαγγέλιον τῆς ἐνταῦθα τὸ **بطن**.

قال وفي بلدة من بلاد الاتراك عند طراز منها أبو محمد
عبد الرحمن بن يحيى كان خطيباً سمرقند أيام قدرخان
روي عنه النسفي وتوفي الخطيب سنة ٥١٦ هـ .

قال ابن حوقل وساباط علي طريف فرغانة الي
الشاش وبينها وبين مدن اسروشنه ثلاثة فراسخ وساباط
عنها فيما بين الجنوب والشرف قال في العزيري واسم
مدن اسروشنه امين وساباط ودرا قال في اللباب
وساباط بلدة معروفة بها وراء النهر عند اسروشنه علي
عشرين فرسخاً عن سمرقند .

قال في اللباب وشلج قرية من قري طراز تشبه
بليدة وهي احدي ثغور الترك خرج منها بعض اهل
العلم قال في العزيري وهي مدينة من مدن الاتراك
اهلها مسلمون وبينها وبين طراز اربعة فراسخ .

قال احمد الكاتب ومن خجنده الي سمرقند سبع
مراحل ومن خجنده الي الشاش اربع مراحل وقال
ابن حوقل وخجنده مضمومة الي فرغانه وقال في
اللباب وخجند مدينة كبيرة علي طرف سيحون قال
ويقال لها ايضاً خجنده بزيادة الها وهي في مستو من
الارض ولها بساتين كثيرة وثمارها مفضلة .

ρυξ ἐν Σαμαρακάνδῃ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Καδερχάιν, τὸν ὁποῖον πελλάκισ ἀναφέρει ὁ Νασφῆς· ἀπέθανε δὲ ἐν ἔτει (ἀπὸ Φυγῆς Μαάμεθ) πεντακοσιοσῶ δεκάτῳ ἕκτῳ.

Σαμπάτ, κατὰ τὸν ἔμπν Χαεκαάλ, κεῖται ἐν τῇ ὁδοῦ Φαργανῆς τῇ ἀγέσῃ εἰς Σάχ, ἀπέχον ἀπὸ τῶν πόλεων Οἰρυσχναῖς τριῶν παρασαγγῶν κατὰ μεσημβρίαν καὶ ἀνατολάς. Λέγει ὁ συγγραφεὺς τῆ Ἀΐσιῆ, ἐνόματα πόλεων Οἰρυσχναῖς ὑπάρχουσιν Ἀμίν, Σαμπάτ, καὶ Δάρα, ἐξ ὧν τὸ Σαμπάτ ὑπάρχει, κατὰ τὸν συγγραφέα τῆ Ἀλμπάμπ, πόλις περιβήτης Μαουαράλναχρης πλησίον Οἰρυσχναῖς, ἀπέχουσα τῆς Σαμαρακάνδης ὡσεὶ εἴκοσι παρασαγγῶν.

Σχάλτζ ὑπάρχει, κατὰ τὸν συγγραφέα τῆ Ἀλμπάμπ, μία τῶν κωμῶν τοῦ Ταράζ, ἰσομεγέθους μικρῆς πόλει, καὶ εἰς ἐκ τῶν ὀχυρῶν τέπων τῶν Τέρκων, ἔθην προέκυψαν ὀλίγοι τινὲς ἄνδρες ἐκλόγιμοι· ὑπάρχει δὲ, κατὰ τὸν συγγραφέα τοῦ Ἀΐσιῆ, μία τῶν πόλεων τῶν Τέρκων, ἧς οἱ κάτοικοι λατρεύται τῆ Μαάμεθ, ἀπέχουσα τῆ Ταράζ τέσσαρας παρασαγγῶν.

Χοτζανδαῖ ἀπέχει, κατὰ τὸν Ἀχμετ Ἀλκιάτεπ, ἀπὸ μὲν Σαμαρακάνδης ἑπτὰ σαθμῆς, ἀπὸ δὲ Ἀλσαχ τέσσαρας, ἀνήκουσα, κατὰ τὸν ἔμπν Χαεκαάλ, τῇ Φαργανῇ· ὑπάρχει δὲ, κατὰ τὸν συγγραφέα τῆ Ἀλμπάμπ, παρ' ἧς ἀνασπινάσεται καὶ Χοτζανδῶ, πόλις μεγάλη ἐπὶ τὴν ἔχθην τῆ Σιχενίε ὁμαλή καὶ εὐπορεῖσα πολλῶν κήπων καὶ ἐξαιρέτων ὀπώρων.

قال في اللباب وشاوكث بلدة من بلاد الشاش
 خرج منها اناس من اهل العلم •
 قال في اللباب واسبانيكث علي مسرجلة من
 اسفيجاب قال ابن حوقل وفي من رساتيف اسروشنه
 وقال ابن حوقل وفي شرقي اسروشنه علي تسعة فراسخ
 منها •

قال في اللباب وخواقند بلدة من بلاد فرغانه قال
 ابن حوقل وفي مدينة من كورة نسا العليا وفي اول
 كورة من كور فرغانه •

قال في اللباب وتنكت مدينة من مدن الشاش
 وراء النهر احني جيحون وسيحون خرج منها جماعة
 من اهل العلم مثل نصر بن الحسن بن القاسم
 التبنكتي رحل الي الغرب واقام بالاندلس قال ابن
 حوقل وتنكت قصبة الايلاف كذا قالوا ويحتل
 حدود الواو من اشباع الضمة ولها قهندز ومدينة
 وربض ونهر ودار امارة ولهم في المدينة والربض ماء
 جار قال والملاف والشاش جميعاً متصل لا فصل
 بينها والبساتين والعمارة منصلة من اخر ايلاف الي
 وادي الشاش وبايلاف معدن ذهب وفضة في جبالها •

Σχαικαάθ ὑπάρχει, κατὰ τὸν συγγραφέα τῆ Ἀλεμπάμπ, πόλις Ἀλσαάχ, ὅθεν προέκυψαν ἄνδρες ἐλέγγιμοι.

Ὀσμπανικαάθ ἀπέχει, κατὰ τὸν συγγραφέα τῆ Ἀλεμπάμπ, ὡσεὶ σταθμὸν ἓνα ἀπὸ Ἐσφιδζάπ, καὶ ὑπάρχει, κατὰ τὸν ἔμπν Χαεκαάλ, κάμη Ὀσρεχναῖς κειμένη κατ' ἀνατολὰς αὐτῆς καὶ ἀπέχουσα ὡσεὶ ἐννέα παραστάγγας.

Χουακαάνδ ὑπάρχει, κατὰ τὸν συγγραφέα τῆ Ἀλεμπάμπ, τόπος Φαργανῆς, καὶ πόλις, κατὰ τὸν ἔμπν Χαεκαάλ, ἐν τῷ νομῷ τῆς ἄνω Νίσσας, καὶ πρῶτος τῶν νομῶν τῆς Φαργανῆς.

Τογκαάτ ὑπάρχει, κατὰ τὸν συγγραφέα τῆ Ἀλεμπάμπ, μία τῶν πόλεων τῆ Ἀλσαάχ πέραν τῶν ποταμῶν, λέγω δὴ Τσιχενίε καὶ Σιχενίε, ὅθεν πολλοὶ προέκυψαν ἄνδρες ἐλέγγιμοι, οἷον Νασαέρ μπέν Ἀλχισν μπέν Ἀλκιάσμε Ἀλτογκαταῖος, ὅσις διαβάς εἰς τὴν δύσιν (Εἰράπην) κατοίκησεν ἐν Ἀνδαλουσίᾳ (Ἰσπανίᾳ). Τὸ Τογκαάτ ὑπάρχει, κατὰ τὸν ἔμπν Χαεκαάλ, κομόπολις Ἰλάκης . . . . . ἔχουσα Φρέριον, πόλιν καὶ ποιμήριον, ποταμὸν καὶ παλάτιον ἠγυμένον, καὶ πρὸς τέτοις ὕδατα ῥέοντα εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τὸ ποιμήριον. Ἡ Ἰλάκη, λέγει, καὶ τὸ Ἀλσαάχ συνέχονται· οἱ δὲ κῆποι καὶ αἱ οἰκοδομαὶ εἶναι συνεχεῖς ἀπὸ τῶν περάτων τῆς Ἰλάκης ἕως τῆς αὐλῶνος τῆ Ἀλσαάχ· ἐν δὲ τοῖς ὄρεσι τῆς Ἰλάκης ὑπάρχουσι μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.

قال ابن حوقل واخسيكت مدينة علي شط نهر الشاش في ارض مستوية بينها وبين الجبال نحو فرسخ وهي علي شمالي نهر الشاش وهي من بلاد فرغانه وكذلك قال في اللباب انها من فرغانه وفي بعض نسخ القانون انها قصة فرغانه .

قال ابن حوقل كاسان اسم لمدينة واسم الناحية ايضاً ولها قري كثيرة وقال احمد الكاتب وكاسان هي قصة فرغانه وهي مدينة جليلة القدر وقال في اللباب هي بلدة وراء الشاش ويحتمل صدق الكلامي وهو ان تكون وراء الشاش وهي من فرغانه لان اقليم فرغانه وراء اقليم الشاش وقال في المشترك وكاسان مدينة وراء نهر سيحون في تخوم بلاد تركستان خربت باستيلاء الترك واختلاف الايدي عليها وكانت من محاسن الدنيا اهلاً ورفعة .

قال في اللباب وبلاسافون بلدة من تغور الترك وراء نهر سيحون قريبة من كاشغر اقول قوله عن مثل هذه البلدة وغيرها انها من تغور الترك انه كان ذلك في ايام السعاني لما كانت هذه البلاد للمسلمين واما في هذا الزمان فهي في ايدي التتر .

Ἀχσικὰθ ὑπάρχει, κατὰ τὸν ἔμπν Χαυκάλ, πόλις ὁμαλή ἐπὶ τὴν ὄχθην τῆ ποταμῆ Ἀλσάχ (Γαζάρτε), ἀπέχουσα τῶν ὄρέων ἐνὸς παρασάγγα καὶ κειμένη κατ' ἄρκτον τῆ ποταμῆ Ἀλσάχ, καὶ ἀνήκουσα τῇ γῆ Φαργανῆς κατὰ τὴν μαρτυρίαν καὶ τῆ συγγραφέως τῆ Ἀλεμπάμπ· κατὰ δὲ τινὰ τῶν ἀπογράφων Ἀλκανεὺν ὑπάρχει καμύπολις Φαργανῆς.

Κασάν ὀνομάζεται, κατὰ τὸν ἔμπν Χαυκάλ, καὶ πόλις, καὶ χώρα ἔχουσα πολλὰς κάμας· ἐστὶ δὲ, κατὰ τὸν Ἀχμετ Ἀλκιάτεπ, ἐμπορεῖον Φαργανῆς, πόλις θαυμασὴ τῶ μέγεθος· ὁ δὲ συγγραφεὺς τῆ Ἀλεμπάμπ λέγει αὐτὴν πόλιν πέραν τῆ Ἀλσάχ· οὐδεμία δὲ τῶν δύο γνωμῶν ἀντίκειται τῇ ἀληθείᾳ, ἔτε ἢ λέγουσι τὸ Κασάν πέραν τῆ Ἀλσάχ, ἔτε μὴν ἢ θέλουσι αὐτὸ ἐν τῇ Φαργανῇ, διότι τῆς Φαργανῆς ἡ γῆ κεῖται πέραν τῆς γῆς Ἀλσάχ. Λέγει ὁ συγγραφεὺς τῆ Μοσάρεκ, Κασάν ὑπάρχει πόλις πέραν τῆ ποταμῆ Σιχενίου μεθ' ἵριος τῇ γῆ Τερκεσάνης, καταφανισθεῖσαι ἐπὶ τῆς δεσποτείας τῶν Τέρκων καὶ τῶν διαφόρων αὐτῆς ἡγεμόνων, τοπάλοι διαβίητος διὰ τὴν εὐανδρίαν καὶ εὐγένειαν.

Μπαλασαγὸν ὑπάρχει, κατὰ τὸν συγγραφέα τῆ Ἀλεμπάμπ, πόλις ἐν ταῖς συνόροις τῶν Τέρκων πέραν τῆ ποταμῆ Σιχενίου πλησίον τῆ Κασγάρ· λέγων δὲ τῆς λόγους αὐτοῦ περὶ ταύτης τῆς πόλεως καὶ τῶν λοιπῶν, ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν τοῖς συνόροις τῶν Τέρκων, ἐννοῶ, ὅτι τοῦτο ὑπῆρχεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆ Σαμαανῆ, ἔτε ἐτύχχανεν αὐταὶ αἱ πόλεις ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Μωαμεθανῶν, διότι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ὑπέκεινται εἰς τὸς Τατάρους.

من القانون قال الترمذ علي شط جيحون وقال
ابن حوقل والترمذ مدينة علي وادي جيحون ومعظم
سككها واسواقها مفروشة بالاحجار وهي فرضة تلك النواحي
علي جيحون واقرب الجبال اليها علي مرحلة وليس
لقراها شرب من جيحون اصلاً بل من نهر الصغانيان
ولترمذ مدن كثيرة وكور مضافة اليها واوردها ابن حوقل
مع بلاد ما وراء النهر قال في اللباب وترمد مدينة
قديمة علي طرف نهر بلخ الذي يقال له جيحون .
من كتاب ابن حوقل واشجره مضمومة الي الصغانيان
وهي نحو الترمذ ويرتفع من واشجره وسومان الي قرب
الصغانيان زعفران كثير يحمل الي الافاق وقال
السمعاني في الانساب واشجره مدينة وراء نهر جيحون
واسعارها ارخص الاسعار وبها الرباطات المشهورة والانار
العجيبة والحروب التي كانت بها في ابتداء الاسلام مشهورة
مسطورة قال في العريزي من مدينة واشجره الي قلعة
الراسب ستة فراسخ .

قال ابن حوقل وفرغانه اسم الاقليم وفيه مدن
وكور وقصبتها مدينة اسيدبلان بالهزة والسين المهمة
الساكنة وكسر الباء الموحدة وسكون المثناة التحتية
والذال المعجمة وبضم الباء الموحدة الثانية واللام رالف

Ταρμέδ, κατὰ τὸν συγγραφέα τῆς Κανόνος, κεῖται ἐπὶ τὴν ὄχθην τῆς Τζιχνίς, πόλις, κατὰ τὸν ἔμπν Χαγκάλ, κειμένη ἐπὶ τὸν ποταμὸν Τζιχνίον, ὡς ἐπιτοπολὺ λιθόστρωτος ἐν ταῖς πλατείαις ἢ ἀγροαῖς, καὶ λιμὴν τῶν παρὰ τῷ ποταμῷ Τζιχνίῳ τίπων, καὶ ἀπέχουσα τῶν πλησιεστέων βενῶν ὡσεὶ σταθμὸν ἕνα. Οἱ κάτοικοι πίνουσιν ὕδρ' ἐκ τῆς ποταμῆς Τζιχνίς, ἀλλ' ἐκ τῆς ποταμῆς Ἀλσαγαυιανῆς ἔχει δὲ τὸ Ταρμέδ πολλάς πόλεις ἢ νομὰς σὺνημμένους αὐτῷ, ἢ συναριθμεῖται ὑπὸ τῆς ἔμπν Χαγκάλ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Μαουαρελναάχρης. Ὁ συγγραφεὺς τῆς Ἀλμπάμπ λέγει, τὸ Ταρμέδ εἶναι πόλις παλαιὰ κειμένη ἐπὶ τὴν ὄχθην τῆς ποταμῆς Πάιλχ ὀνομαζομένου Τζιχνίς.

Οὐάστζερδ, κατὰ τὸν ἔμπν Χαγκάλ, ἀνήκει τῷ Ἀλσαγαυιανῶν καὶ κεῖται πρὸς τὸ Ταρμέδ ἰσυνάγεται δὲ ἐν τῷ Οὐάστζερδ καὶ Σαεμαῶν πλησίον Ἀλσαγαυιανῶν πολὺς κρῖκος, ὅσους ἐκκομίζεται εἰς διαφόρους τόπους. Κατὰ τὸν Σαεμαῶν ἐν τῷ βιβλίῳ Ἀλμπάμπ, τὸ Οὐάστζερδ ὑπάρχει πόλις πέραν τῆς ποταμῆς Τζιχνίς, ἐν ἣ πάντα εὐωνα ἔχει δὲ χώρα περιβόητα ἢ λείψανα τῆς ἀρχαιότητος πανθαύμαστα, καὶ οἱ ἐν αὐτῷ γενομένοι πόλεμοι ἐν ἀρχῇ τοῦ Μωαμεθανισμοῦ εἶναι ἀξιόλογοι ἢ περιγεγραμμένοι. Ἀπὸ τῆς πόλεως Οὐάστζερδ ἕως τῆς Φρεξίς Ράσεπ ὑπάρχουσι, κατὰ τὸν συγγραφέα τῆς Ἀρδίζη, ἕξ παρασάγγαι.

Φαργαυῆ ὑπάρχει, κατὰ ἔμπν Χαγκάλ, ὄνομα χώρας ἐχέσης πόλεις καὶ νομὰς, τῆς ὁποίας τὸ ἐμπορεῖον εἶναι πόλις ὀνομαζομένη Ἀσπιδπολάν . . . . . Ἐκ τῶν νομῶν τῆς Φαργαυῆς ὑπάρχει ἢ ἄνω Νίσα, ὁ πρῶτος τῶν νομῶν τῆς Φαργαυῆς ἐκ τῆς μέγας τῆς Χατζανδῆς. Ἡ κατὰ Νίσα εἶναι

ونون في الإخرو ومن كور فرغانه نسا العليا وفي اول
كورة من كور فرغانه اذا دخلت اليها من ناحية خجنده
قال ونسا السفلي كورة تتصل بنسا العليا وكلاهما
سهل ومروج وليس في اضعافها جبال قال في المشترك
وفرغانه مدينة وناحية بها وراء النهر وقال في اللباب
فرغانه ولاية وراء الشاش وراء جيحون وسجسون
ينسب اليها كثير من العلماء .

قال في اللباب وقبا بلدة كبيرة بفرغانه ينسب
اليها بالواو فيقال قباوي قال واما قبا التي عند المدينة
وبها اول مسجد اسس علي التقوي فالنسبة اليها قبايي
يا مثناة من تحتها قال ابن حوقل وقبا هذه مثل
اخسيكت في الكبر ولها قهندز خراب ومدينة وربض
عامران وعلي الربض سور محيط ولها بساتين كثيرة
ومياه تزيد علي بساتين اخسيكت ومياهها قال في
العزيري وقبا من اتره مدن الشاش وهي اتره من
الشاش .

قال في اللباب وختلان بلاد مجتعبة وراء بلخ
والنسبة اليها ختلي قال في الانساب ووخش بلدة
طيبة الهواء بنواحي بلخ من ختلان وكان بها منازل
الملوك وهي كثيرة الخير قال ابن حوقل والختل

νομίς συνεχόμενος τῇ ἄνω Νίσσᾳ· ἄμφω δὲ ἰμαλαὶ καὶ θρέμμασιν εὐρίστοι, καὶ ἐν ἐδεμίᾳ τέτων ὑπάρχουσι βενά. Ἡ Φαργανὴ κατὰ μὲν τὸν συγγραφέα τῆ Μεσάρεκ ὑπάρχει πόλις καὶ τόπος τῆς Μαουταραλνάχης, κατὰ δὲ τὸν συγγραφέα τῆ Ἀλμπάμπ, ἐπαρχία πέραν τῆ Ἀλσάσχ, ἐτι δὲ τῆ Τζιχνίε καὶ Σιχνίε, ἔθεν πολλοὶ τῶν ἀλλογίμων προέκυψαν.

Κομπὰ, κατὰ τὸν συγγραφέα τῆ Ἀλμπάμπ, ὑπάρχει πόλις Φαργανῆς μεγάλη, τῆς ἰποίας ἡ παρονομασία λήγει εἰς βῆ, οἷον Κομπαβῆ (ὁ ἐκ Κομπᾶ). Ἡ δὲ πρὸς τῇ Μεδίνα Κομπὰ, ἐν ἣ ἀκεδομήθη ὁ πρῶτος ναὸς χάριν εὐλαβείας, ποιεῖ τὴν παρονομασίαν εἰς ἡ, οἷον Κομπαῆ. Λέγει ὁ ἔμπν Χαγκάλ, αὕτη ἡ Κομπὰ εἶναι ἰσομεγέθης τῇ Ἀλσικὰθ, ἔχουσα Φρέριον πεπτωκὲς, πόλιν καὶ πωμήριον κατακημένα, καὶ περὶ τὸ πωμήριον τεῖχος· ἐτι δὲ κήπυς καὶ ὕδατα περισσύτερα τῆς Ἀλσικὰθ, ἅτε κατὰ τὸν συγγραφέα τῆ Ἀλζῆ, ἡ Κομπὰ ὑπάρχει ἡ τερπνοτάτη τῆ Ἀλσάσχ πόλις, καὶ αὐτῆς τῆς πόλεως Ἀλσάσχ.

Χοτολάν ὑπάρχουσι, κατὰ τὸν συγγραφέα τῆ Ἀλμπάμπ, πολλοὶ τόποι πέραν τῆ πεταμῆ Παλχ, ἐξ ὧ ἡ παρονομασία Χοτολῆ (ἦτοι ὁ ἐκ Χοτολάν). Ἀλουάχχ ὑπάρχει, κατὰ τὸν συγγραφέα τῆ Ἐνσάπ, πόλις ἰγεινὴ ἐν τῷ μέρει τῆ Παλχ ἐν Χοτολάν, ἐν ἣ ἦσαν παλάτια βασιλέων, εὐποροῦσα πολλῶν ἀγαθῶν. Ὁ ἔμπν Χαγκάλ λέγει, Ἀλ-

والوخش ها كورتان غير انهما مجموعتان في عمل واحد
 وفي اودية الختل ذهب يجمع في السيول وقال ايضاً
 واما الختل فان مدينتها هلاورد ولاوكند ها مدينتا
 الوخش وقال ايضاً والختل بين نهر وخشاب ونهر
 بدخشان المسي حرات وفي اضعافها انهار كثيرة ومدينة
 الختل ذات انهار واشجار وهي في غاية الخصب وكلها
 في مستو .

قال ابن حوقل والصفانيان مدينة اكبر من
 الترمذ الا ان الترمذ اكثر اهلاً ومالاً وللصفانيان
 قهندز وشرب ضياع الترمذ من نهر الصفانيان ويطلق
 اسمها علي جميع عملها قال في اللباب ويقال للصفانيان
 بالعجمية جفانيان قال وفي كورة كبيرة كثيرة الماء
 والشجر وينسب اليها الصفاني والصاغاني قال وفي
 بلاد مجتمعة وراء نهر جيحون .

من اللباب وشومان من بلاد الصفانيان وراء نهر
 جيحون وكان ثغراً من ثغور المسلمين وفي اهلها امتناع
 علي السلطان .

قال في اللباب وكاشغر مدينة من بلاد الشرق
 ونسب اليها جماعة من المسلمين العلماء في كل فن قال
 ابن سعيد كاشغر قاعدة تركستان قال في العزري

χίτολ κ' Ἀλουάχχ ὑπάρχουσι δύο νομοὶ ἐν μιᾷ κ' τῇ αὐτῇ ἐπικρατεία, κ' ἐν τοῖς ζείμασι τῶν ποταμῶν τῷ Ἀλχίτολ συνάγεται χρυσίς· αἱ δὲ πόλεις τῷ Ἀλχότολ ὑπάρχουσι, κατ' αὐτὸν τὸν ἴδιον συγγραφέα, Χαλαουαῖρδ και Δαεκαίνδ, ἄμφω πόλεις τῷ Ἀλουάχχ. Τὸ Ἀλχότολ κεῖται, λέγει προσέτι, μεταξύ τῷ ποταμῷ Οὐαχσαῖπ κ' τῷ ποταμῷ Μπαδαχσαῖν τῷ ὀνομαζομένῃ Χαεράτ, και ἐν ἀμφοῖν ὑπάρχουσι πολλοὶ ποταμοί· ἡ δὲ πόλις Ἀλχότολ ἔχει ποταμὸς κ' δένδρα, κ' τόπον εὐκαρπον ἐν ἐπιπέδῳ γῆς τέπῳ.

Ἀλσαγαυιανὸν ὑπάρχει, κατὰ τὸν ἔμπν Χαεκαῖλ, πόλις μαῖζων τῷ Ταρμεδ, πλὴν ὅτι τὸ Ταρμεδ πυλυαίνθρωπότερον και πλεσιώτερον. Τὸ Ἀλσαγαυιανὸν ἔχει Φρέριον. Οἱ κάτοικοι τῷ Ταρμεδ πίνουσι ἐκ τῷ ποταμῷ Ἀλσαγαυιανῶν· ἰομάζονται δὲ ἔτις ἐν γένει ὄλη αἰτῆς ἢ ἐπικράτεια. Κατὰ τὸν συγγραφέα τῷ Ἀλμπάμπ, τὸ Ἀλσαγαυιανὸν, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται περσιτὶ Τζαγαυιανῶν, ὑπάρχει νομὸς μέγας, ἰδατάδης κ' πελίδενδρος, παρνεμαζόμενος Ἀλσαγαυιανὴ και Ἀλσαγαυιανὴ (ἦτοι ὁ ἐκ Ἀλσαγαυιανῶν)· εἰσὶ δὲ τόποι μεθίρι κ' πέραν τῷ ποταμῷ Τζιχενίου.

Σχεμῶν κεῖται, κατὰ τὸν συγγραφέα τῷ Ἀλμπάμπ, ἐν ταῖς ὑπαρχίαις τῆς Ἀλσαγαυιανῶν πέραν τῷ ποταμῷ Τζιχενίς, τοπάλαι Φρέριον ὑχυρὸν τῶν Μωαμεθανῶν· οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς ἀποσάται τῆς βασιλείας.

Καρχγάρ ὑπάρχει, κατὰ τὸν συγγραφέα τῷ Ἀλμπάμπ, πόλις ἐν ἀνατολῇ, ἔθεν ἐπωνομάθησαν πολλοὶ τῶν ἐλλογίμων Μωαμεθανῶν ἐν παντὶ εἶδει ἐπισήμης· εἶναι δὲ, κατὰ τὸν ἔμπν Σαῖδ, μητρόπολις Τερκεσάνης. Ἡ πό-

ومدينة كاشغر مدينة عظيمة اهلة عليها سور واهلها
 مسلمون قال في القانون وتسمي اردوكند •
 وقال في الالباب وختن بلدة من بلاد الترك وراء
 بوركند ودون كاشغر قال في العزيزي وفي مدينة عامرة
 خصبة لها انهار كثيرة •

خان بالك [قال ابن سعيد ويذكر من عظم هذه المدينة
 ما يستبعده العقل وفي قاعدة مشهورة علي السنة التجار
 واهلها من جنس الخطا وعندهم معادن الفضة ويلى
 بلاد خان بالفت من الجنوب جبال بلهر ملك * ملوك
 الهند •

قرا قوم [معناه الرمل الاسود بالتركية قال ابن سعيد
 وقرا قوم كانت قاعدة التتروفي جهاتها بلاد المغسل
 وفي خالصة التتروفي ومنها خاناتهم •

---

*) Η' εν Ο'ξωνία εκδοσις γράφει ملوك الملك, δ' δε ημί-
 τερος πώδηξ الملك الملوك A'κ' εν εκείνη μὲν ἐδὲ εὐνοια ἢ σο-
 λοικισμός, εν δὲ τέρῳ σολοικισμός. Ο'θεν, ὡς ἐγὼ ὑποτοπά-
 ζω, ἢ γραπτέον ὡς αὐα, ἢ ρητέον ملوك الملك.

λις Καρχαάρ, λέγει ὁ συγγραφεὺς τῆ Ἀΐσιδῆ, ὑπάρχει πέ-
λις μεγάλη, περιτετεγχισμένη, κατοικημένη ὑπὸ Μωαμε-
θανῶν, καὶ ἰνομαζομένη, κατὰ τὴν συγγραφέα τῆ Κανόνος,
καὶ Ἀρδεκένδ.

Χοτάν ὑπάρχει, κατὰ τὴν συγγραφέα τῆ Ἀ' Λεμπάμπ,
πόλις Τέρκαν πέραν Μπερκάνδ καὶ ἐντὸς Καρχαάρ, πόλις, κα-
τὰ τὸν συγγραφέα τῆ Ἀΐσιδῆ, πολυάνδρος, εὐκαρπὺς καὶ πο-
λυπέταμος.

Χάν Μπάλεκ] πόλις, κατὰ ἔμπν Σαϊδ, περὶ ἧς τῆ
μεγέθους διηγοῦνται πράγματα ἄπιστα· ἔστι δὲ μητρόπολις
περιβήτητος, ὡς φασιν οἱ πραγματευόμενοι, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι
κατάγονται ἀπὸ τῆς Χαταίας, καὶ πλετῆσι μεταλλείων ἀρ-
γυρῶν· ἐφάπτονται δὲ τῆ γῆ Χάν Μπάλεκ κατὰ μεσημβρίαν
τὰ ὄρη Μπελχάρ, κτῆμα τῶν βασιλέων τῆς Ἰνδίας.

Καρὰ Κῆμ] σημαίνει τερκισὶ μέλαις ἄμμισ· ὑπῆρχε
δὲ, κατὰ τὸν ἔμπν Σαϊδ, μητρόπολις Ταταρίας, ἔχουσα
κατὰ τὰς πλευρὰς τὴν γῆν τῶν Μογόλων, τὸ γένος Τατά-
ρων, ἐξ ὧν οἱ λεγόμενοι Χάναι (βασιλεῖς).